

172 до 182 см). Нижчий за середній ріст мали лише дві дівчини. Аналіз одержаних морфограм показав, що нормальна жіноча статура була у 79,6% досліджуваних. У названій групі менструальна функція розпочалася своєчасно та не мала відхилень. У 9,7% обстежених знайдено інфантильний тип статури, який був обтяжений запізненим менархе. У 10 жінок встановлено, що на тлі відсутності ростових змін відзначається незначне зменшення обводу грудної клітки ($p < 0,05$) та значне зменшення розмірів таза, що вказує на формування змішаного типу статури. Це свідчить про андрогенізацію жіночого організму у пубертатному віці. Підтвердженням цього було пізнє менархе, рідкі менструації з менархе. Отже, проведені дослідження показали, що в Сумській популяції превалює жіночий тип статури у 79,6%, змішаний тип - у 10,7%, а у 9,7 % випадків - інфантильний тип статури. Тип морфограми віддзеркалює статеве дозрівання жінки та корелює зі змінами менструальної функції. Названий метод потребує мінімальних економічних затрат та мусить бути впровадженим у широке коло практичних лікарів-гінекологів.

СТАНОВЛЕННЯ ЛАКТАЦІЇ У ПОРОДІЛЬ З ПАТОЛОГІЧНОЮ КРОВОВТРАТОЮ В ПОЛОГАХ ТА МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ ЇХ НОВОНАРОДЖЕНИХ

С.А. Сміян (Суми)

Серед різноманітних видів акушерської патології, яка призводить до перинатальних втрат, маткові кровотечі посідають одне із провідних місць. Загальновідомо, що патологічна крововтрата викликає у породіллі "зрив" адаптаційних механізмів, що значно впливає і на становлення лактації, а також відбивається на здоров'ї новонародженої дитини.

Нами обстежено 57 жінок та їх новонароджених дітей. В залежності від крововтрати під час пологів вони були розподілені на 2 групи: 1 група - 27 жінок, які перенесли крововтрату від 400 мл до 1200 мл; 2 група (контрольна) - 30 жінок з фізіологічними пологами та задовільним станом новонароджених дітей.

Вивчено добову кількість молока. Вона зменшувалась відповідно до збільшення втраченої крові під час пологів, порівняно з контрольною групою у 1,5; 2,0 і 3,5 рази.

Стан перекисного окислення ліпідів (ПОЛ) та системи антиоксидантного захисту (АОЗ) оцінювали за вмістом дієнових кон'югат, малонового діальдегіда, визначали активність індукованого перекисутворення у плазмі крові та мембранах еритроцитів матерів та новонароджених.

Дослідження показали, що у породіль спостерігались значні зміни цих показників у всіх досліджуваних групах. Глибина порушень відповідала обсягу крововтрати.

Вивчення аналогічних показників у новонароджених дітей виявило суттєве підвищення інтенсивності вільнорадикальних процесів як у клітинних мембранах, так і у плазмі крові. Ці зміни свідчать про зниження здатності клітинних мембран протистояти перекисному стресу у дітей, народжених ма-терями при патологічних пологах, що, можливо зумовлено іншим рівнем регуляції основних обмінних процесів.

Отже, виявлені порушення становлення лактації, стану системи ПОЛ/АОЗ у матерів та у їх новонароджених дітей свідчать про зниження у них клітинної адаптації внаслідок стресового впливу патологічних пологів, пов'язаних з крововтратою, яка значно перевищувала фізіологічну.

ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ЭКОСИСТЕМА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР РИСКА ВОЗНИКНОВЕНИЯ ФЕТОПЛАЦЕНТАРНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ

М.Л. Кузменская (Суми)

В генезе нарушения функционального состояния фетоплацентарного комплекса важную роль играет исходное состояние гомеостаза организма женщины и фактор окружающей среды. Воздействие тяжелых металлов на организм женщины возрастает вследствие изменения природного спектра содержания микроэлементов в тканях, органах как результата загрязнения биосферы.

Проведено изучение особенностей течения беременности у 35 женщин (основная группа), занятых в переработке фосфоритов при ОАО "Сумыхимпром". Контрольную группу составили 15 относительно здоровых беременных, не занятых в химической промышленности.

Установлено осложненное течение беременности у работниц "Сумыхимпром": материнско-плодовое инфицирование, фетоплацентарная недостаточность, поздние гестозы, экстрагенитальная патология встречалась в 2 раза чаще, чем у женщин, не связанных с химической промышленностью. Мы полагаем, что указанные осложнения у работниц химической промышленности в определенной мере могут быть связаны с предшествующим беременности длительным воздействием на организм женщин комплекса токсических веществ, так как в их крови обнаружено повышенная концентрация солей тяжелых металлов. В связи с этим нами разработан комплексный метод профилактики и лечения фетоплацентарной недостаточности, направленный на коррекцию нарушений в функциональной системе мать-плацента-плод. В результате проведенных мероприятий показатели фетоплацентарного комплекса улучшились у 63,7 % обследованных, а 12 женщин благополучно родоразрешились здоровыми детьми.

Следовательно, беременных, занятых в химической промышленности, следует относить к группе риска по возникновению нарушений в функциональной системе мать-плацента-плод из-за неблагоприятного воздействия производственной экосистемы.